...EGAL
LE DIRECTEUR GÉRANT
Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

NĂM THỨ NĂM — SỐ 411 MỖI SỐ 8 xu 辛未年七月初六日 NGÀY THỨ TƯ 19 AOUT 1931

TIẾNG-DÂN

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP		NGOẠI-QUỐC
Một năm	[illegible]	[illegible]
Sáu tháng	3.00	[illegible]
Ba tháng	1.60	2.00

Mua báo phải trả tiền trước
Thơ và mandat gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN — Ai đăng quảng-cáo, việc riêng xin thương nghị trước

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

聲 LA VOIX DU PEUPLE 民
Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÁN Đường Đông-Ba — Huế
Giây thép nói số 60
Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế

1603/...

Giết một người vô tội mà được thiên-hạ, thánh-nhân không làm.

MỘT TẤM THẢM KỊCH
trong đoạn lịch-sử Tàu về khoảng Triều Minh
(CHÚ CHÁU DÀNH NGÔI)

Người mình ngày trước học sử Tàu, mục đích dùng về việc thi cử, không có chút gì gọi là sử học; và theo lối thông thường trên giấy dưới học, chỉ ngủ kinh tứ thư, và sử thì chỉ mấy quyền tiết-yếu về đời Hán Đường Tống của Bùi-huy-Bích mà thôi, còn Minh sử thì không học đến và dân gian cũng không có sách (trừ một ít nhà thế gia và người thi hội, tìm xem qua loa mà thôi). Bởi thế nên mấy bác nhà nho ta, không ai nói đến chuyện đời Minh, chỉ thấy trong quyền Đại học tiết-yếu hoặc Đại toàn có bài tựa của ông Minh-thành-Tổ, tưởng lầm là ông minh quân, nào có biết ông ta chính là một tên gian hùng tàn-ác, hơn Vương-mãng, Tào-Tháo kia. Xin kể qua đại lược câu chuyện dành ngôi như dưới này:

Nguyễn Thành-Tổ là con thứ của Minh-thái-Tổ. Con dầu của Thái-Tổ chết sớm, có con là Doãn-Văn, tức cháu đích tôn của Thái-Tổ. Thái-Tổ phong các con mỗi người mỗi xứ. Thành-Tổ thì phong làm Yên-Vương nên gọi là Yên-Vương Đệ, cũng như mấy cậu khác; còn lập Doãn-Văn hoàng tôn để nối ngôi. Thái-Tổ chết, Doãn-Văn lên làm vua, hiệu là Kiến-Văn.

Thành-Tổ từ phong ra nước Yên tiềm tâm súc chí, đoạt ngôi vua của cháu, nuôi một tên Hòa-Thượng làm mưu chủ, (Đào-quang-Hiếu), ngày đêm chiêu binh mãi mã, định mưu soán đoạt. Nhân vua Kiến-Văn có cái lệnh tước bớt quyền của các phiên vương, Thành-Tổ khởi binh, gọi là «binh Tịnh-nạn» đánh với Kiến-Văn. Hai bên cự nhau, song Kiến-Văn bị thua tự đốt mình mà chết. Thành-Tổ chiếm ngôi.

Lúc đánh được Kiến-Văn rồi, Thành-Tổ treo một cái bảng kể những người theo vua Kiến-Văn gọi là «gian đảng», chém giết kẻ họ rất là tàn nhẫn:

a) Có ông Phương-hiếu-Nhu 方孝孺 là một người đạo học có tiếng là khẳng khái trung liệt. Lúc Thành-Tổ mới ông ta tới bảo thảo tờ chiếu thiện vị (làm như cháu nhường ngôi cho chú, để phỉnh thiên hạ), và khuyên dỗ rằng:

— Ta làm việc này là bắt chước cách «Chu Công giúp Thành-Vương», nhờ tiên sanh thảo giúp tờ chiếu.

Ông Phương hỏi:

— Thành-Vương ở đâu?

— Nó tự đốt mình mà chết.

— Còn con Thành-Vương?

— Nó còn nhỏ bé.

— Sao không lập em Thành-Vương?

— Ấy việc nhà ta, không phiền đến tiên sinh phải tra gạn.

Thành-Tổ nói thế rồi bảo đem tấm lụa lại bảo ông Phương hiếu-Nhu thảo bài chiếu.

Ông Phương cắn lưỡi, thò tay hòa máu viết 4 chữ to tướng trên tấm lụa:

« Giặc Yên cướp ngôi »

燕賊篡位

Thành-Tổ giận nói rằng:

— Mày không sợ đến chín họ mày sao?

— Mười họ lại làm gì ta?

Thành-Tổ bảo đem hành hình cả 10 họ. Khi gần hành hình ông ta thấy người em mà ứa nước mắt. Người em đọc hai câu rằng:

Anh ôi đừng khóc, khóc thêm rầy,
Thủ nghĩa thành nhân chính thế này.

阿兄何必淚潸潸
守義成仁在此間

b) Ông Thiết-Huyễn 鐵鉉, đánh với Thành-Tổ nhiều trận dữ dội, có trận vây mà bắt hụt (vì vua Kiến-Văn có lệnh cho các tướng cứ bắt sống, chớ đừng làm chết Thành-Tổ mà mang tiếng cháu giết chú). Thành-Tổ thoát được nên giận Thiết-Huyễn lắm. Sau bắt Thiết-Huyễn tới, thì cách hành hình rất cay nghiệt: cắt miếng thịt của Thiết bỏ vào miệng và hỏi rằng:

— Mày ăn có ngon không?

Thiết-Huyễn trả lời:

— Thịt của tôi trung con thảo, sao lại không ngon?

d) Con vua Kiến-Văn còn nhỏ bị giam cho đến già mới thả ra gọi là Kiến thứ nhân (建庶人). Khi được tha ra đầu đã bạc trắng, thấy con trâu con bò, không biết là con gì!

Trên là kể qua vài chuyện, chớ cái thảm họa lúc ấy không sao kể xiết; có nơi bị liên lụy mà chết cả làng cả họ, gọi là bài giấy đưa 瓜蔓抄. Người ta có bài thi, ghi tấn thảm kịch ấy:

Chín họ can gì đổi cái trung,
Toan thân lãnh hại ấy là xong.
Di Tề chết mất vua tôi bạc,
Núi Thủ-dương kia gánh mắt trông.

[illegible]

Câu chuyện vua Thành-Tổ đời Minh dành ngôi ác nghiệc như thế, mà các người đương thời đại theo học thuyết trung quân có những tấn kịch lạ lùng như vậy. Nhưng chính ở thời đại này mà cái chết vì một người một họ cũng vẫn còn thấy, chưa đáng trách thời đại ngày xưa.

Tha sơn-Thạch

VẬN-VĂN

Cợt trời

Chắc chắn chi chi hỏi bác trời,
Có hình có hoại cũng như ai.
Khi không bày đặt trò sanh hóa,
Quen thói ghen tương chữ sắc tài.
Mưa nắng hằng năm nào thấy khác,
Bể dâu mấy cuộc khéo trêu ngươi.

Lam-Đình

Đêm hè

Đêm hè vẫn vật mảnh trăng suông,
Phong cảnh đìu hiu ngẫm cũng buồn.
Trên cụm gió rung cây phưởng phất,
Dưới hồ sóng dợn nước cuồn cuộn.
Trông sương giọng dế nẩn nỉ mãi,
Nhớ bạn hơi quyên véo vắc luôn.
Cảnh nọ lòng này còn khắn khít,
Chùa xa nghe giọng mấy hồi chuông.

Nam-Chi

Kiểm duyệt

Nam-Vô

TÌNH HÌNH PHÍA BẮC TRUNG-KỲ

Bắt nhiều người — giết hai người

Số báo trước có đăng tin Cọng-sản giết Bang tá, bảo mục, trưởng tuần và cướp súng (bữa 6 Aout); nay được tin Avrip cho hay rằng sau các vụ giết người ấy nhà nước liền cho truy nã, thì đã bắt được hung thủ, và giết chết hai người. Một cây súng mất đã tìm lại được. Trong số người bị bắt có một yếu nhơn trong đảng Cọng sản, trốn mấy tháng nay mà sở Mật thám đương truy nã riết.

(Xem tiếp mục thời sự Nghệ-an, trương 2)

Con đường ở nước văn minh

Người nước văn minh chú trọng về các con đường giao thông lắm. Hết con đường bằng đá, bằng nhựa, bằng cao su, họ lại nghĩ ra những cách dắp đường rất mới.

Người Pháp lại phát minh ra kiểu đường bằng gỗ. Nhưng cũng chưa lấy làm lạ, kiểu đường bằng sắt của người Mỹ mới lạ hơn. Phía dưới hết thì họ đặt một đường bằng gan rộng như cái đường. Trên miếng gan này họ tráng một lớp trám, rồi họ đặt gạch lên trên. Trong gạch họ lại đổ một thứ nhựa gọi là địa-dịch thanh (asphalte). Lớp nhựa này tráng cả mặt gạch rất bằng thẳng. Con đường như vậy chắc là đời đời không mòn nổi.

Lại còn một kiểu đường rất kỳ nữa là đường bằng pha-lê. Công sáng tạo kiểu đường này thuộc về người Triệt-khắc. Thứ pha-lê dùng làm đường gọi là «Sybedyr» rất bền và đi rất êm.

Không biết rồi đây sẽ còn kiểu đường mới gì nữa chăng? G. H

CHUYỆN HAY

Người mình với đời công
(Nhút nhác và không thiệt thà)

Đời người gồm có hai phần, đời công và đời tư (vie publique et vie privée), mà cái đời công có quan hệ rất nhiều hơn. Và có lẽ người càng văn minh chừng nào thì cái giới hạn đời tư càng eo hẹp lại, mà cái giới hạn đời công lại càng mở rộng thêm; nghĩa là người càng văn minh, càng sống trong đời công nhiều hơn trong đời tư. Ở nước văn minh, đừng nói chi đến những bậc tồng thống, thượng thơ hay là các yếu nhân khác trong chính giới, một tháng đọc không biết mấy chục cái diễn văn, chủ tọa không biết mấy cái hội: chỉ nói sơ sơ cái anh thợ, là cái người đứng dưới nấc chót cái thang xã hội.

Ban ngày anh thợ đi làm để kiếm ăn, nuôi vợ con, cái đó là nhứt định. Nhưng chiều lại thì họ đi đến cù-lạc-bộ, đến đàm-thoại hội để chuyện vãn giải trí, họ lại có các thư viện để xem sách đọc báo; như vậy họ khỏi hóa ra cái thứ máy cứ mỗi ngày hai buổi cắp ô đi lại cắp về, rồi mịt mù không biết ngoài cái gia đình và cái sở minh làm, trời đất còn có những gì nữa. Như vậy, tuy là ngày nay mình làm người thợ chờ một ngày kia mình có nghĩ ra điều gì có thể giúp ích cho công chúng, cũng có thể bước lên diễn đàn mà tuyên bố ý-kiến; hoặc khi phải cử người thay mặt ra binh vực quyền lợi cho mình cũng vì sự giao thiệp mà có thể phân đoán lựa chọn cái người cho xứng đáng.

Cái lối sống chung (vie en société) đó, nó làm cho người trở nên dạn dĩ, mà cái dạn dĩ là một sự tiêu biểu cho người văn minh. Đừng nói chi, coi như cuộc tuyển cử. Người đã có công tâm, muốn ra mưu đồ công ích, cũng phải cho dạn dĩ mới ra tranh cử được với chúng. Vì vậy mà các cuộc tuyển cử của người Thái tây thường có vẻ náo nhiệt; trước ngày bầu cử, những ai ứng cử có tổ chức những cuộc diễn thuyết để tuyên bố chương trình của mình, phô bày tài lực của mình, và chỉ trích những người tranh cử với mình. Người mình chưa quen với lối ấy, cho là mất khiêm, là tự phụ; nhưng tôi nghĩ cái cách ấy là phải, muốn cho họ biết mình thì có cách gì hay hơn là làm cho họ biết.

Người mình thì không thế, muốn ra ứng cử mà còn nhút nhát, rụt rè, chẳng khác chi cô con gái đương lúc lấy chồng: biết rằng muốn hợp với lẽ của Tạo vật và muốn ra đương cái trách nhiệm làm vợ và làm mẹ, thì phải lấy chồng, thế nhưng mà cứ «mắc cỡ»! Mắc cỡ cái gì! đó chỉ là mình thiếu tư cách sống trong đời chung thôi. Người mình ngoài sự phẩm tước nơi triều đình, và ngôi thứ ở hương thôn thì không còn biết cái đời công là gì nữa. Vì vậy mà ngày nay tuy cái làn sóng Âu-tây đã gần muốn cào bằng hết cả thói sụt sùi e lệ, nhưng tập quán đã thành tánh tự nhiên, người mình cũng khó lòng mà có được cái tư cách ra đảm đương việc công cọng. Lạc-nhân còn nhớ ở Hà-nội một năm nọ trước kỳ tuyển cử, các ông nghị tương lai xin phép tổ chức diễn thuyết, tuyên bố rầm lên. Đến ngày diễn thuyết sở cảnh sát có phái rất nhiều lính đến giữ gìn trật tự. Đến khi ông chủ tịch bước lên diễn đàn, theo cách tây, ông Cò cầm cái chuông lệnh trao cho ông chủ tịch. Ông này thấy trao cái chuông, không hiểu để làm gì, ra bộ lính quýnh lia quia, mà ông Cò cũng tức cười. Mời đăng đàn, cách rung chuông cho công chúng im lặng để nói, mà còn không biết, thì đến hồi nói, biết nói cái chi! Lôi thôi quá!

Nhưng cái đó cũng không sao, vì cái tánh người mình là vậy đó; muốn xài cho được các cái lối thái tây thì phải để cho lâu lâu đặng cạo cái cục hủ đi đã. Có điều này đáng trách cho một hạng người mình, là cái tánh không thiệt thà. Bất kỳ về phương diện học thuyết chính trị gì gì, muốn cho người ta biết cái giá trị mình, đã không đủ can đảm đứng ra tự giới thiệu, lại còn mạo tên này hiệu khác đăng những bài tán tụng ngợi khen. Cái lối đó là lối hèn mọn chớ có phải là bắt chước theo lối thái tây thái tiết gì đâu. Đừng có tưởng lầm!

Lạc-nhân

CHẾ-ĐỘ GIA-ĐÌNH
QUÁ-KHỨ — HIỆN-TẠI — VỊ-LAI

(Tiếp theo)

Chế-độ gia-trưởng. — Về sau chế-độ gia-tộc của La-mã có biến cải ít nhiều mà thành chế-độ gia-trưởng (famille paternelle). Gia-tộc vì phạm-vi to quá mà phải chia nhỏ ra thành nhiều gia-đình ở riêng nhau. Trong mỗi gia-đình con trai thuộc dưới quyền gia-trưởng cho đến khi chết, mà con gái thì cho đến khi ra lấy chồng; khi đã lấy chồng rồi lại thuộc dưới quyền chồng. So với chế-độ gia-tộc trước thì gia-trưởng bây giờ quyền hạn có ít hơn tộc-trưởng, vì như không được giết con cái, không được đem bán con cái (trừ ra khi cùng quẫn lắm) cùng là cho con cái, nếu bị gia-trưởng bạc đãi thì được kiện và đòi ăn. Song xét đại-thể thì quyền gia-trưởng vẫn còn lớn lắm.

(Ở Trung-hoa). — Trung-hoa thì từ khi có sử (Nghiêu Thuấn) đã lấy gia-tộc làm đơn-vị của quốc-gia xã-hội, cho nên đạo-đức gia-tộc chiếm địa-vị rất trọng-yếu trong luân đạo buổi ấy. Cái đạo-đức gia-tộc lấy đạo hiếu làm cơ sở, ngay trong Kinh thơ cũng đã chép rồi. Cao-giao nói «ngũ-điển», Nghiêu-điển chép «ngũ-phẩm» «ngũ-giáo», tức đời sau gọi là «ngũ-luân» (cha con, vua tôi, chồng vợ, lớn nhỏ, bạn bè). Mạnh-Tử giải-thích ngũ-luân là: cha con có thân, vua tôi có nghĩa, vợ chồng có phân biệt, lớn nhỏ có thứ tự, bạn bè có tín. Đến đời Chu-công (nhà Chu) đặt chế-độ, định lễ-nhạc, dựng ra các lễ quan hôn tang tế, lập thành cái văn-hóa đời trước (Tam-đợi) mà chế-độ gia-đình đã có qui-luật rõ ràng (sách Chu-lễ. Nghi-lễ của Chu-công là tóm góp cả toàn bộ pháp luật đương thời). Đến Không-tử «tổ thuật Nghiêu Thuấn, hiến chương văn võ» (Trung-dung) cũng là tiếp theo Chu-công mà phát-triển văn-hóa đời xưa. Triết-học của Không-Tử, sau đạo nhân thì trọng-yếu hơn hết là đạo hiếu. Nhà Nho cho rằng có tề gia rồi mới trị quốc được, tức cho gia-đình là căn-bản của quốc-gia. Đạo-đức trong gia-đình thì hiếu là trọng hơn hết. Hiếu là căn-bản của tình người. Sách Hiếu-kinh nói: «Phù hiếu đức chi bản giả» (hiếu là gốc của đức). Hiếu là đạo lớn trong trời đất, như sách Hiếu-kinh nói: «Phù hiếu thiên chi kinh giả, địa chi nghĩa giả, dân chi hạnh giả» (hiếu là kinh trời, là nghĩa đất, là hạnh của dân). Đạo hiếu trọng như thế là biểu-thị cái uy-quyền và địa-vị của kẻ gia-trưởng trong gia-đình rất to rất cao (hiếu là đối với cả cha mẹ, song luân-lý nho-giáo vẫn là cái luân-lý «nam tôn nữ ty», nên ta có thể nói một mình cha thôi). Quả nhiên cái chủ-trương của Không-Tử về đạo hiếu là phục tòng. Không-Tử nói: «Phụ tại quan kỳ chí, phụ một quan kỳ hành, tam niên vô cải ư phụ chi đạo, khả vị hiếu hỉ» (cha còn thì xem ý cha chết thì xem việc làm, trong 3 năm không đổi cái đạo của cha mới gọi là hiếu) (Luận-ngữ). Trong sách Đại-đái (của nho-gia) có nói: «Phụ mẫu chi hành, nhược trúng đạo tắc tòng, nhược bất trúng đạo tắc gián» (việc làm của cha mẹ, nếu hiệp đạo thì theo, nếu không hiệp đạo thì phải can); nhưng lại thêm vào mấy chữ: «Gián nhi bất dung, hành chi như do kỷ» (can mà không theo thì cứ làm như là do tự mình). Không-Tử lại nói: «Hiếu giả, thủy ư sự thân, trung ư sự quân, chung ư lập thân» (Hiếu ấy, trước để thờ cha mẹ, giữa để thờ vua, sau nữa để lập thân) (Hiếu-kinh). Xem đó thì đạo trung (trung với vua) cũng nằm trong đạo hiếu. Điều ấy cũng không lạ gì, nền móng trung ương tập quyền đến đời Chu đã có thế vững bền, Không-Tử tuy sinh cuối đời Chu, mà buổi ấy cũng là lúc quân quyền thịnh đạt. Sau đến đời Tần, chế-độ quân-chủ càng xướng minh hơn trước, sự chuyên-chế so với trước lại khốc liệt bội phần. Tần-thủy-Hoàng đốt sách, chôn học trò, cấm dân gian không được nói đến sách vở, song đó không phải là cừu thù nho-giáo, mà chính là muốn dành nho-giáo để lợi-dụng riêng cho mình. Tần-thủy-Hoàng theo kế sách của Lý-tư, vốn biết rằng nho-giáo chính là cái học-thuyết biểu biệt trên dưới, giữ gìn trật-tự. Bởi thế trong lệnh đốt sách nói rằng: ai mà muốn học thì do quan bác-sĩ giạy cho, không phải cấm dân học mà chỉ cấm không cho mở trường tư thôi. Đến Hán-cao-Tổ đời sau vốn ghét nho-gia lắm, nhưng đến khi định được thiên hạ, lại hiểu rằng Không-giáo rất có lợi cho mình nên làm lễ Thái-lao mà tế Không-Tử. Vì các lẽ ấy mà đến đời Hán, nho-giáo thành một học-phái độc-tôn, ngoài ra chư tử bách gia đều bị nhà vua bỏ hết. Nhà vua đã có công với nho-giáo như thế, muốn trả ơn lại, nhà nho bèn trao trở cái đạo-đức Ngũ-luân trước mà làm thành cái đạo-đức Tam-cương là: quân thần, phụ tử, phu phụ (Bạch-hổ-thông); nói rõ ra là: «vua làm giềng cho tôi, cha làm giềng cho con, chồng làm giềng cho vợ». Cái đạo-đức Tam-cương ấy, cốt là làm cho quyền

(Xem tiếp trang ba, cột tư)

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ
JOB

Cứu giúp dân đói ở 2 tỉnh Nghệ, Tịnh

Bài cáo bạch của Hội An-Tịnh Châu-Cấp ở Vinh.

Cáo Bạch

Sách xưa có câu nói rằng: «Tai trời lưu hành, bất kỳ nước nào, xứ nào thường thường cũng có». Nhưng xét trong lịch sử hoàn cầu thời xưa nay chưa hề có cái tai biến kỳ dị, dân tình cực khổ nguy cấp như dân tỉnh NGHỆ-AN và HÀ-TỈNH lúc bây giờ.

Nguyên hai tỉnh này điền địa xấu, nhân dân nghèo, nhưng năm nào mùa nấy thuận hòa, mùa màng làm được, thời cũng đủ no ấm. Chỉ duy từ tháng ba, tháng tư năm ngoái đến giờ, trời cứ một mực nắng hoài, đã ba mùa nầy lúa má mất sạch, đất ruộng trắng không. Huống gần đây lại có cái phong trào cọng sản lan ra, thấy dân tình đói khát, để kiếm chuyện phỉnh phờ. Trong hạt được có năm ba nhà tư bản, thời bị chúng nó cũ rủ lấy phá đi cả. Hiện nay nhân dân trong tỉnh này, chẳng những là mười nhà đến chín nhà không, thực là mười nhà thời cùng kiệt cả mười vậy. Ngó lại trong làng trong xã, muốn vay muốn mượn biết vào đâu, xem ra ngoài chợ, ngoài đường đi mấy đi xin không kể mấy. Nhà nước vẫn đã hết lòng cứu tế, hoặc giao sở Lục Lộ hưng công đại chẩn, hoặc thương các Ngân hàng xuất của cho vay: duy của kho có hạn, mà người đói quá nhiều, cũng khó chu cấp cho đủ. Dửa đồng quạnh chim kêu nhảo nhác, dưới cỏ ấm khó cá vậy ngẩn ngơ. Có mắt có tai không có thể mà yên tâm được. Nên chúng tôi đã xin được phép Chánh-phủ tại Nhà-Nước lập hội CHÂU-CẤP nầy không giám nói rằng bác thi tế chung gì, chẳng qua để mà giúp đỡ cho những kẻ cô cùng nguy cấp đó mà thôi.

Vậy có lời kính cáo các quí ngài biết cho rằng: xin các quí ngài thương kẻ khốn cùng mở lòng từ thiện, tìm phương, tìm kế, giúp ít, giúp nhiều, hoặc tiền hoặc gạo, gởi lại cho Hội chúng tôi để chẩn cấp cho những người dân khốn cùng trong hai tỉnh này, họa may chi sống đói, cho đến lúc có mùa màng, để cộng hưởng thái bình, hạnh phúc ấy là trông mong lắm. Tục ngữ có câu rằng «Cứu một người phúc đẳng, hà sa» huống chi là cứu được muôn ngàn tính mệnh con người ta, ân nghĩa biết là bao nhiêu, công đức biết là bao nhiêu. Hội chúng tôi sẵn lòng đem tấm đá HỒNG-SƠN làm cái bia kỷ niệm.

AN-TỊNH CHÂU-CẤP HỘI kính cáo

Xin chú ý!

Mandat hoặc thơ từ gì xin đề tên Mr Hoàng-Kiểm, Hội-Trưởng Hội An-Tịnh Châu-Cấp ở Vinh.

HÁN-VIỆT TỪ-ĐIỂN: đương in hơn ba vạn danh từ — GIÁ ĐẶC BIỆT
Hạng tốt 7$50 Hạng thường 5$50
Ở xa xin thêm 0$50 tiền cước.
Từ nay xin đặt trước cả tiền.
Đào-duy-Anh, Huế

Chân tướng ông vua cơ-khí

(Tiếp theo)

Thất nghiệp. — Họ lại còn nói rằng cơ-khí làm cho bớt nạn thất nghiệp. Điều ấy lại càng sai nữa: Cơ khí càng tinh xảo, sức sinh-sản của nó càng lanh chóng, số người cần dùng để xem nó càng bớt đi. Như vậy mỗi khi đem ứng dụng một điều phát-minh mới, hoặc thi-hành phép «rationalisation» ai cũng hiểu được. Lẽ ra cơ-khí phát-minh càng mới, phép «rationalisation» bố trí càng rộng thì có thể rút bớt giờ làm việc của người thợ đi, nhưng ở dưới cái chế-độ tư bản người ta không bớt thì giờ làm việc mà chỉ bớt số người làm việc. Đó là không kể vì sinh-sản quá nhiều như trong thời kỳ khủng hoảng, mà nhiều nhà máy phải thu nhỏ hoặc đình-chỉ bản công việc, đó lại là vấn đề khác. Hiện nay nước Mỹ có đến 5 triệu người lao động thất nghiệp, đó chẳng phải là kết quả của phép «rationalisation» sao? Vì như nhà máy «American Machine and Foundry Cie» năm 1921 có 2.084 thợ mà tháng ba năm 1930 chỉ còn dùng có 290 thợ, thế mà sức sinh sản vẫn y nguyên như cũ. Trước kia mỗi lò đúc (hauts-fourneaux) phải dùng từ 12 đến 15 người mà nay chỉ còn dùng 2 hoặc 3 người. Cứ đó mà suy ra các nhà máy khác thì không còn ngờ gì nữa.

Tiền công cao. — Tiền công cao, đó cũng là một điều người ta từng khen công nghiệp Hoa-kỳ. Tiền công thợ nước Mỹ cao hơn tiền công thợ các nước Âu châu thực. Các nhà công nghệ nước Mỹ, nhất là ông Ford, vẫn tưởng rằng tiền công của thợ càng cao thì sức mua của họ càng mạnh, như thế có thể tiêu thụ hóa vật ở trong nước được nhiều, nhứt là trong những lúc kinh tế suy lạc thì lợi lắm. Nhưng họ lầm vì trong lúc kinh tế truy lạc, nếu thêm tiền công thợ lên để bán hàng hóa cho chạy thì chẳng khác gì đem hàng hóa mà cho không họ. Vì vậy từ khi xảy ra cuộc kinh tế khủng hoảng họ phải bóp tiền công lại. Vả chăng, trước kia chưa hẳn rằng họ đã trả tiền công cao thật. Họ vẫn làm hợp đồng khế ước theo giá cao, nhưng họ lại làm khế ước với từng người theo giá hạ. Các công đoàn vẫn biết vậy, nhưng số thợ thất nghiệp nhiều quá nên những người được thuê, miễn có việc làm, còn kể gì tiền công cao thấp. Họ lại thường dùng cái thuật đuổi thợ, để thuê thợ khác. Nhiều khi chính những người thợ bị đuổi xin vào lại mà chịu tiền công ít hơn. Cái thuật lại nhất là thuật phạt thợ gọi là Lay off (nhà Ford). Người thợ phạm một lỗi gì, nhỏ lắm: như nói chuyện, hút thuốc hoặc đứng tay lại mà bớp chút sữa cho đỡ đói, cũng bị phạt từ 1 đến 15 ngày. Thế lập tức không mất hai tuần lễ, mất 60 đô la (dollars) tiền công, vậy phải ăn tiền bóp lại. Người thợ bị đuổi có thể xin việc ở nhà máy khác nhưng khi tìm được việc thì hết hạn đuổi rồi. Muốn xin vào làm việc lại thì tiền công phải hạ xuống 25 đô-la một tuần lễ.

Người ta thường nói thợ thuyền ở Mỹ phần nhiều có xe hơi để làm việc. Chớ nên vội tin. Nói riêng về nhà Ford, trước kia nhà máy ở Hinghland Park, đến khi dời đến thành Détroit cách đó 1 dặm, hàng vạn người thợ đã có nhà ở Hinghland không thể trả tiền thuê nhà ở Détroit, phải đi đò, đi xe điện hoặc xe hơi chở khách. Vì đông người quá, có người phải đứng trong hai giờ đồng hồ mới đến chỗ làm. Người nào ở chỗ xa trạm xe thì phải sắm cái xe hơi rẻ tiền, mỗi ngày đem xe đi chở những người khác cho đỡ dầu xăng. Vả chăng những xe hơi ấy là mua góp tháng. Phần nhiều người thợ có vợ con là mắc nợ, vì tiền công tuy cao hơn ở Âu châu, nhưng lại vật dụng mắc mỏ, ăn tiêu nhiều. Một người mỗi tháng phải trích ra ít nữa là 50% tiền công để trả nợ góp về xe hơi, về máy vô tuyến điện, đồ dùng và tiền thuê nhà. Xem thế thì câu nói «tiền công cao» chỉ là nói «lòe» mà thôi.

Dùng người đau ốm tàn tật — Họ lại thường nâng công đức của ông Ford mà nói rằng trong nhà máy ông dùng cả người tàn tật, và người đau ốm, lấy thế nói rằng tôn chỉ của ông là giúp đỡ đồng bào (Help the other fellow = aide ton semblable). Nhưng nói rằng lợi dụng tàn tật và đau ốm thì đúng hơn, khi người thợ bị thương, lẽ ra, theo luật lao động bảo hộ, thì được nghỉ mà ăn tiền công, nhưng ở nhà Ford thì không thế: Khi có một người bị thương thì đem cho một viên y sinh khám; khám xong thì bắt về làm việc lại. Nếu bị thương tay một thì bắt làm những việc chỉ cần tay trái. Trong nhà máy Ford có 7.882 công việc khác nhau, mà có 3.595 công việc có thể do người bị tàn tật bộ phận làm: 670 về người què hai chân, 2.637 về người què một chân, 715 về người què một tay, 20 về người mù, 2 về người què hai tay. Người bị thương hoặc đau ốm khi ở bệnh viện cũng phải làm việc: họ giăng trên giường một tấm vải sơn, bỏ những đinh bu lông lên đó, bắt người đau vặn. Người nào không thể làm việc được thì không có tiền công mà cũng không có tiền cứu tế gì cả. Chỉ những người nào bị tàn phế hẳn thì mới có tiền phụ cấp mà thôi.

Vệ sinh — Nói đến công việc vệ sinh trong nhà máy thì người ta cũng khen lắm. Cứ sự thực thì có gì đáng khen đâu. Nói ngay về việc ăn: trong nhà máy Ford có ba công ty bán đồ ăn cho thợ; mỗi công ty có phạm vi riêng nên không cạnh tranh nhau. Đến giờ ăn thì có xe chở đồ ăn đến một cái rạp ở xưởng. Thợ thuyền cứ xéo nhau lần lượt đến trước xe mà mua ăn, ít ra cũng phải đợi 8 phút mới có ăn. Song buổi trưa nghỉ việc có 15 hoặc 20 phút (tùy theo từng kíp). Vì vậy, kẻ đứng người ngồi chồm hổm, nuốt lấy được lấy để cho đỡ đói, cho xong bữa ăn. Ở mỗi rạp thì có một cái đá để cho thợ thuyền móc áo riêng để mặc áo bơ lu. Song phần nhiều mặc luôn áo của mình để làm, đến khi ra về mồ hôi dầu dia nhớp nháp, vì cởi ra mắc ở đá thì sợ người ra trước ăn cắp mất đi. Ở nhà Ford không phải kíp này đến thay kíp khác mà mỗi người có mỗi việc và mỗi giờ riêng, ai làm xong việc hết giờ thì ra về, muốn lấy áo của ai cũng được. Nhà xí cũng ít nên phải đợi lâu mới đến lượt mình.

Xe hơi với hạnh phúc. — Ông Ford lại hay tự phụ rằng mình mở mang công nghệ, không những giúp đỡ cho kẻ lao động mà lại giúp ích cho kẻ tiêu phí (consommateurs) nữa. Ông hết sức cải lương phương pháp chế tạo để sinh sản cho nhiều, bán giá cho hạ, khiến cho mỗi người đều có thể sắm được một cái xe hơi. Có khi ông tưởng rằng: cái xe hơi truyền bá cho phổ cập là hạnh phúc tối cao của người đời, mà ông chính là người có cái thiên chức tạo phúc cho thiên hạ. Chính ông nói: «Xe hơi là cái làm cho người ta thấy được hết mọi việc trong thế giới, là cái đem người ta đến cuộc sinh hoạt rộng rãi hơn». Cái lý thuyết dị kỳ, cái lý thuyết trống lổng như thế, ta không cần phải bàn làm gì.

Tôi xin nói lại rằng bài này chỉ cốt định chính mấy bài nói trên, để cho dư luận khỏi ngộ nhận chớ không ý nghĩa gì khác cả.

X. X. T.

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Cuộc hát giúp dân đói Nghệ Tịnh

Hai tối 15 và 16 août hát tại rạp Đồng-xuân-lâu để lấy tiền giúp dân đói 2 tỉnh Nghệ-Tịnh, đã được kết quả mỹ mãn. Các vai tuồng do ban Tài tử gồm toàn cả các chức viên tùng sự ở Vinh đóng, rất được công chúng hoan nghinh, và so với con nhà nghề cũng không kém.

Đêm thứ hai, 16 Aout, có quan Khâm sứ, mấy cụ thượng, và khá đông quan tây, nam, đến dự. Số tiền bán vé trước, tiền các nhà bảo tâm cho, và tiền cửa trong hai đêm đã cọng được trên 850$00.

Nghe nói trong số 850$00 đó, chỉ phải truất ra để chi về phần nửa tiền xe lửa của ban tổ chức và các tay tài tử ở Nghệ vào (một nửa thì nhà nước cho), còn sự tiêu phí, ăn, ở, thì phần ai nấy chịu. Vậy mong rằng vì tấm lòng hảo ngãi của hội đồng tổ chức và tất cả các viên chức ra công đóng tuồng, mà một phần lớn của món tiền thâu đó sẽ được về tay kẻ khốn khổ.

Lại nghe nói ban Tài tử rồi đây cũng sẽ định đi nơi khác, vậy mong rằng đi đến đâu ban Tài tử Vinh cũng sẽ được công chúng hoan-nghinh.

Ph. V.

NGHỆ - AN

Đã phát chẩn

Vừa rồi nhà-nước đã gởi bạc đi các nơi phát chẩn cho dân đói. Về huyện Thanh-chương được 25$, đem chia mỗi tổng được 5$, rồi tổng lại phải chia về các xã thôn. Xã Võ-liệt được lĩnh tất cả 1$20.

H. P.

Khám phá được một ổ cọng-sản

Hồi 1 giờ sáng hôm 5-8, bang tá lý dịch cùng đoàn phu xã Quảng Xá (Thanh-chương) đi tuần trong rừng thấy bóng đèn bấm (pile) ở đàng xa, họ lại vây bắt. Chừng 20 người trong có 2 người đàn bà bỏ chạy. Nghe nói cũng không chạy xa vì tưởng rằng bọn đi bọc đó chỉ có mác, lao cao (cây cau vót nhọn) và gậy tay, không đủ sợ. Dè đâu bang-tá và lý dịch trong xã vừa mới lĩnh súng, đuổi theo bắn cho mấy phát; kết quả: một người chết và 2 người bị bắt; sáng ngày 2 người bị bắt đã giải về huyện.

H. P.

Ba người chức việc bị đâm và ba khẩu súng bị cướp giựt

Trong số báo trước có đăng tin về vụ này, nay được tin riêng, có rõ tên họ những người bị giết, xin đăng tiếp:

Hôm 6 Août, nhân nhà Bang Hỷ (chánh bang-tá xã Quảng Xá) có đám kỵ. Bang Lưu (phó bang tá) và chánh Cự (chánh đoàn) cùng đến Hỷ dự tiệc. Lúc ra về đã gần tối, đến địa phận xóm Hoanngu bị Cọng Sản nấp sẵn đó nhảy ra đâm chết chánh bang tá và chánh đoàn; còn phó bang tá bị thương rất nặng.

Đến lúc dân nghe động chạy ra thì họ đã cướp giựt ba khẩu súng mà tẩu thoát.

H. P.

Bầu lý-trưởng

Lý-trưởng Võ Liệt (Thanh-chương) bị can về tội lợi dụng nhịp lộn xộn để nhũng lạm nên bị cách. Quan đã sức dân trừ lý trưởng mới nhiều lần không xong. Vì công việc phiền phức, hôm 4-8 quan đã đòi mấy người hào cựu cùng mấy người lực tụng để lựa một người trong bọn làm lý trưởng. Làng Võ Liệt là một chỗ gần huyện mà chưa khi nào thấy đông dân tề hội mà đầu trừ lý trưởng cho đúng lệ.

H. P.

QUẢNG BÌNH

Kiểm-duyệt

FAIFOO

Đục nước béo cò

Tỉnh Quảng-nam cũng như mấy tỉnh khác, sự canh phòng cọng-sản rất là nghiêm nhặt.

Trong thành phố Faifoo có ba làng Minh-Hương, Hội-an và Cẩm-Phô phải cho dân canh đi ba-tui với lính cảnh-sát. Riêng về làng Minh Hương tên lý-trưởng và tên trùm Ẩm thông đồng với nhau mà bắt ép những người nghèo khổ trong việc canh phòng rất nhọc nhằn. Theo đúng phép thì tới phiên ai canh tất phải đi canh, hoặc mướn người đi thế, hoặc nạp bạc cho làng, rồi làng cho mướn người cũng được. Những người mắc việc làm ăn thẩy đều đem 5,3 đồng nộp cho lý trưởng và tên trùm-Ẩm. Những số tiền chúng nó bỏ túi rồi bắt ép dân nghèo phải canh

DRAGÉES
Vermifuge
RUDY
Trị bịnh
SÁN LÃI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bịnh sán lãi rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con nít đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các hãng thuốc ở Saigon và các hãng ngánh ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE
(L. SARREAU)
119-123 rue Catinat -:- SAIGON
(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

TIN THÊM VỀ TIN CHIM ĐẠI THẮNG Ở MADRAS

Khi Chim đáp tàu tự Pháp về có ghé qua Madras (Ấn-Độ) và đã có lên bộ thử tài với nhà vô địch ở đó thì Chim đã thắng luôn được trong ba hợp.

Nghe nói một hội thể thao ở Ấn độ muốn tặng Chim một vật kỷ niệm nên đã viết thư về Nhà Đỗ Chân-Hưng hỏi mua các thứ vàng bạc hay bằng ngọc thạch. Rồi Chim sẽ được hài lòng vì các thứ ấy Nhà Đỗ Chân-Hưng làm ra rất khéo.

Ha-Long lai cảo

HƯỜNG với LÀI
là hai thứ hoa quí;
HƯỜNG VIỄN-ĐỆ
với
LÀI VIỄN-ĐỆ
là hai thứ nước hoa
càng quí lắm

Giá bán lẻ cùng nơi, thứ nào cũng mỗi chai 0$85.

Sữa NESTLÉ hiệu CON CHIM

Sức khỏe của trẻ nhỏ

ngày canh đêm thành phố Faifoo ban ngày cũng có canh, phải bỏ tất cả công việc làm ăn. Nghe đâu bọn dân canh định làm đơn khiếu nại chuyện ấy với quan trên.

Dân-canh lai cảo

Đã thả bớt tù

Mấy bữa rày quan trên đã cho nhiều người bị bắt về hội Công Nông về. Hiện nay số tù chính trị kể cả bọn tù Faifoo và 2 đề lao trên tỉnh còn tất cả là 240 người.

Kiểm-duyệt

D. Q.

BẮC-KỲ

Bị giam oan

Cái hại ngôn ngữ bất đồng

Trưa hôm 24-7 quan đồn ngủ không được vì ở gần đồn (Sôm-lài) có người thả diều sáo kêu dô dô, ngài liền sai 1 tên đội trù và 1 tên cai đi bắt người có diều lên hỏi.

Hai tên thừa hành được lệnh diều ở gần không bắt, chạy mãi xuống làng Đoàn xá (hơn 1 cây số) thấy tên Hanh đang tìm diều đứt giây, liền bắt về đồn. Quan đồn hỏi đầu đuôi tên Hanh thưa rằng thả diều xa đồn hơn 1 cây số và không thấy giấy quan cấm, nên không biết.

Quan đồn nói gì không biết, tên Hanh bị giam 1 tối; đến sáng tên đội lại đưa tên Hanh lên trước mặt quan Quan trông thấy ngạc nhiên và nói: « Tao bảo mày thả người ta về từ hôm qua, sao bây giờ còn đưa lên đây làm gì ? »

Tên Hanh vô tội bị muỗi đốt, rệp cắn một tối ở trong lao.

Ngôn ngữ bất đồng hại thật !

Rỗ chuyện

Cải chính tin 800 người chết đói ở Nghệ-an

Trong số 110 ra ngày 15 aout 1931, bản báo có đăng cái tin 300 người chết đói ở Nghệ-An, nay được tin tòa Khâm, dịch đăng như sau này :

L. T. S.

Một tờ báo ngoài Bắc, trong số ra ngày 10 và 11 août có đăng tin các nhà đương chức ở Vinh được tin rằng trong một tuần lễ mà 300 người ở phủ Diễn-châu và Anh-Sơn, huyện Yên-thành và Quỳnh-lưu, bị chết đói. Tin ấy không căn cứ vào đâu. Các nhà đương chức ở Nghệ an mấy lâu nay vẫn lưu tâm sắp đặc đủ cách giúp cho dân khốn nạn có đủ gạo ăn hằng ngày, và không được cái tin như trên bao giờ.

GIÁ BÁO 0$05

Vì muốn nhiều người có thể đọc TÂN-THANH TẠP-CHÍ nên từ nay bỏ bớt những bài không thiết dụng và chấn chỉnh lại kể từ số 21 giá.

Mỗi số 0$05; sáu tháng 1$50; một năm 2$40. Còn mấy chục bộ, ai viết thơ và gởi tiền về hoặc đến tận tòa báo mua một lúc từ số 1 đến số 20 sẽ được giá đặc biệt là 1$00. Ở xa xin gởi thêm tiền cước.

Mục Lục

1 Xã-Thuyết	2 Thời-Đàm
3 Văn-Uyển	4 Văn-nữ-Giới
5 Học làm Văn, Thơ	6 Hóa-học dị giải
7 Học làm Thuốc	8 Học các Nghề
9 Học Vẽ	10 Tập vỏ Tàu
11 Nam bắc xuân-thâu	12 Trường thiên tiểu thuyết
13 Hán việt tự Điển	14 Học Đàn

T. T. T. C. *26 Hàng-Bông Hanoi*

« CHẾ - ĐỘ GIA - ĐÌNH »

(Tiếp theo trang nhứt)

vua được bền vững, mà đồng thời cũng làm rõ quyền của gia-trưởng đối với vợ con nữa. Sau nhân thế mà sinh ra những câu như: « Quân sử thần tử, thần bất tử bất trung; phụ sử tử vong, tử bất vong bất hiếu » (vua muốn tôi chết, tôi không chết là tôi bất trung; cha muốn con chết con không chết là con bất hiếu).

Cái chế-độ gia-trưởng ấy làm cơ sở cho xã-hội Tàu trong bốn nghìn năm bất di bất dịch. Từ đời Chu-công Khổng-Tử, cái quyền của ông gia-trưởng thế nào, đến đầu thế-kỷ hai mươi, quyền ông gia-trưởng vẫn cứ thế.

(Ở nước ta). — Nước ta lễ nghĩa phong-tục vốn chịu ảnh-hưởng của Tàu nên chế-độ gia-đình của Tàu tức là chế-độ gia-đình của ta. Cứ những chuyện như cậu Nghĩa cô Hồng tự tử (các báo Nam Bắc đều có nói đến) thì thấy uy-quyền gia-trưởng ở nước ta vẫn còn mạnh mẽ như xưa.

(Giáo Cơ-đốc). — Đến như xã-hội Tây - phương thì từ đời La-mã đến nay, chế-độ gia - đình đã trải qua nhiều lần biến đổi.

Suốt trong đời Trung-cổ cho đến cuộc công-nghiệp cách-mệnh, xã-hội Âu-châu ở dưới quyền chi-phối của giáo Cơ-đốc. Cơ-đốc cũng trọng đạo hiếu không khác gì Khổng-Tử, buổi sinh thời ông từng khuyên người nên giữ chặt những mối di-truyền, mà khi gần chết ông cũng chắc phó lại cho các môn-đồ chiếu-cố đến mẹ mình. Cơ - đốc lấy Thượng-đế làm cha, tức có ý tôn cha như Thượng-đế. Vậy nên chế-độ gia-đình theo tinh-thần giáo Cơ-đốc rất trọng quyền lực của cha. Tuy rằng nhờ ảnh-hưởng của Nhựt-nhĩ - man, nên ông gia - trưởng không có quyền tuyệt-đối như ở đời La-mã, song cũng có thể tùy ý riêng mình mà bắt con gái bỏ vào tu-viện và bắt con trai bỏ vào ngục-thất được. Đối với đàn bà giáo Cơ-đốc cũng miệt-thị như các tôn giáo khác, mà cho rằng đàn bà là cái nguồn tội ác, cho nên Bảo-La (Saint Paul) là người sáng lập ra Cơ-đốc-giáo nói rằng: «Ta cho rằng đàn ông đừng gần đàn bà thì hay hơn, để tránh khỏi sự dâm-loạn », lại như điều thứ 9 trong Thập-giới ở Cựu-ước - kinh đem đàn bà để vào một hạng với nô-tỳ và gia-súc.

Giáo Cơ-đốc lại làm cho việc hôn-nhân thành ra tính cách thần thánh, người đàn bà phải đến trước tế-đàn thề suốt đời trinh thuận với chồng, thế là khiến đàn bà phải làm đứa đầy tớ rất trung thành của chồng vậy. Bỉ-Đức (St. Pierre) nói: « Các người làm vợ phải nên thuận theo chồng mình». Bảo-La cũng nói: « Các người làm vợ phải nên thuận phục chồng mình, như là giáo-hội thuận phục chúa, vì chồng ở trên đầu vợ cũng như Chúa ở trên đầu giáo-hội ».

(Còn nữa)

L. v. Ng.

VIỆC THẾ - GIỚI

TRUNG HOA

Nước lụt ở vùng sông Dương-tử

Thượng-hải, 10 Août. — Số người chết về trận lụt ở Hán-khẩu hiện nay đã trên 9.000 người. Người ngoại quốc ở miệt ấy vì sợ bệnh thiên-thời nên đều có tìm thuốc phòng trước.

Thượng hải, 11 Août. — Trước mùa năm nay mưa thuận gió hòa nhân dân trông cậy sẽ được mùa lớn Nhưng vì trận lụt này, mà 45 000 thước vuông tây phải bị ngập, làm cho 4 000 gia đình phải hư nát, 25 triệu nhân dân đói khổ Vùng đất ngập ấy mà khô lại cũng lâu lắm. Và mùa màng không còn hy vọng gì cả. Số người chết hôm qua tính trên 9 000 nhưng thật ra thì nhiều lắm, không sao kể xiết.

Thượng-hải, 13 Août. — Tình hình nước lụt lại càng nguy hơn. Lại có một trận cháy nhà làm hại rất nhiều nhà còn lại nữa.

Tổ chức việc Thanh tra lao động ở Tàu

Genève 11 Août. — Theo lời thỉnh cầu của chính phủ Trung hoa, hội Quốc tế lao động đã phái ông Poné và bà Anderson qua Tàu. Hai phái viên của Quốc-tế lao động sẽ hợp tác với chính phủ Trung hoa mà tổ chức sự Thanh tra lao động; việc tổ chức này sẽ có quan hệ nhiều với đạo luật mới về sự chế tạo; đạo luật này sẽ thi hành ngay trong mấy ngày đây, và sẽ chứng cho bước đường tấn hóa của xã hội Trung-hoa.

Hai phái viên của Quốc-tế lao-động độ bắt đầu tháng Septembre thì sẽ tới Trung-hoa, và sẽ ở lại trong hai tháng.

Diêm tích-Sơn về nước

Bắc-bình, 13 Août. — Từ hôm Diêm về nước đến nay không có việc gì lôi thôi xảy ra cả. Diêm có tuyên ngôn rằng nếu Nam-kinh tha thứ cho Diêm thì Diêm sẽ bằng lòng sống như một người thường dân Tưởng-giới-Thạch tuồng như cũng sẵn lòng đối đãi tử tế với Diêm-tích-Sơn và Phùng-ngọc-Tường, và lại muốn dùng hai người này làm võ bị cố vấn nữa.

ẤN ĐỘ

Việc náo động chính trị

Bombay, 10 Août. — Ở Ấn độ hiện nay có cái phong trào đáng lấy làm lạ. Các dân Hồi hồi ở miền cương giới đều theo mệnh lệnh của ông Gandhi. Người lãnh tụ của các dân ấy, là Gafferkian hiện theo luôn với ông Gandhi, có tuyên ngôn rằng nếu ông Gandhi muốn lại thi hành cái chính sách bất hợp tác, thì có thể bảo 100 000 người khởi nghịch.

Về việc quyết nghị hiến pháp mới, số người ưng cũng đầu phiếu chung và họ phản đối cái chương trình lập tòa nội các của ông Gandhi.

Ông Gandhi với hội nghị « Bàn tròn »

Bombay, 11 Août. — Ông Gandhi đã đánh điện cho viên Kinh-lược biết rằng ông không thể đi Luân-đôn dự Hội-nghị « Bàn-tròn ».

Trong chính giới cho rằng thái độ ông Gandhi sở dĩ sở dĩ thay đổi như vậy là vì những lời trong một bức thơ của viên Kinh-lược gởi cho ông về việc thuế điền.

Bombay, 12 Août. — Ban chấp hành Hội - nghị Quốc - gia Ấn-độ nhứt định không phái đại biểu đi dự Hội-nghị ấy.

CÔNG CUỘC HƠN 100 NĂM !

Các ngài có cần đến thuốc xin mời lại hiệu

VĨNH-HƯNG-TƯỜNG

Vinh, Hatinh, Donghoi, Hué, Tourane, Faifoo
sẽ được như ý :

Thuốc sống mua tại ongkong bán được giá hạ.
Thuốc chế sao tẩm rất cẩn thận.
Hoàn tán toàn những thứ gia truyền cả.
Có thứ : Cao dán trị nhiều chứng rất hay,

DẦU VIỆT NAM TRỊ BÁ CHỨNG

Mua đâu cũng là tiền, mua giúp cho chúng tôi lại có phần hơn.

TỪ NAY HẾT ỐM-ĐAU, XANH-XAO, GẦY-CÒM..

Vì trời Nam đã riêng sản xuất được *Thập-Toàn Đại-Bổ Dưỡng Vệ-Sinh Tiên-Tửu*, Nam, Phụ, Lão, Ấu, uống thì không những Đại Bổ Dưỡng phế, thận, tâm, can, tì, vị, khí, huyết, chóng mạnh khỏe, béo tốt, đỏ da, thắm thịt, ngon miệng, ăn khỏe, mau tiêu đói, mát lòng, ngủ yên, đại tiện nhuận hoạt, tiểu tiện trong mát.. mà nếu có rức đầu, chóng mặt, ngã nước, phù bủng, sốt rét, háo nhiệt, nóng ruột, táo bí, kiết lỵ, ợ chua, nóng cổ, đau bụng kinh niên, đau dạ dày, đau ruột, đau gan vàng người, đau tim tức ngực, hư thận, lưng đau tiểu vàng nóng, bo uên, đờm, siển, lao tâm, lao lực, khái huyết, đau phổi, đau ngực, đau mắt kinh niên, mắt lòa, mã đao, tràng nhạc, ung sầu, lở chốc, đau gân, rức xương, đơn thấp, tê bại, nọc bệnh tình di hại, ốm yếu đủ thứ, thức đêm, mệt mỏi, động kinh, điên dại đàn bà tiền sản, hậu sản, huyết hư xấu, kinh bế, kinh không đều, muộn con, sẩy thai, đẻ rồi tê liệt, huyết hôi không ra hết, đau ốm đủ thứ.. trẻ con cam sài, lở chốc, xanh còm, da vàng bụng ỏng, chậm lớn... chuyên uống Tiên Tửu thì vừa mau khỏi bệnh vừa chóng mạnh khỏe lắm, vì Tiên Tửu chế theo môn Gia truyền, kinh nghiệm đã 4 đời nay, cực thần diệu đại bổ, lại pha bằng Rượu Nho Cốt lâu năm, rất quý, rất thơm ngon mà không say. . Thật là cổ kim đông tây chưa đâu có, chứ chẳng nên lầm với nhiều thứ rượu bổ: người khỏe uống thì háo nhiệt, phá lở chốc, người ốm uống thì thêm nặng bệnh, khó chữa.. Nên các Ngài trong Quan trường, Giáo giới, Công Sở, và các Ngài Sĩ, Nông, Công, Thương, các phu nhân, mua dùng nhiều lắm, đều khen là uống sâm nhung, cao quế quanh năm, không bằng uống vài chai Tiên Tửu, năm đồng một chai lớn, bán tại *THUẬN-LONG ĐẠI-BẢO-ĐƯỜNG 22, Rue Médicaments, Hanoi,* là một Hiệu Thuốc Lớn, có Đại-Danh-Y, mạch lý, căn bệnh, dược tính rất tinh thông, và có đủ các môn Thuốc Nam Thuốc Bắc Gia truyền Kinh nghiệm đã 4 đời nay, cực hay. Vậy các Ngài nên mua Tiên Tửu mà uống. Nếu đau yếu muốn khỏi một cách rất mau chóng, thì vừa uống Tiên Tửu, vừa uống thêm thuốc chén hay thuốc hoàn tán của Bản Đường, thì giảm Cam quyết là xuất nước Nam, không thuốc đâu hay bằng, xa gần hàng ngày gửi thơ về khen ngợi rất nhiều, sau này sẽ tục đăng dần lên báo chương.

Tiên Tửu và các thuốc gửi theo lối giao ngân lĩnh hóa cũng được, tiền cước phí, Bản-Đường chịu hết. Ai muốn hỏi han chi về thuốc, bệnh, hay ai muốn làm Đại-Lý, mua buôn, xin cứ gửi thơ về, Bản-Đường sẽ trả lời ngay.

Đồng Bào nên giới thiệu Bản-Đường với các bệnh nhân xa gần, để khỏi tiền mất tật mang với các thuốc nhãm, lang băm, đó cũng là một công đức lớn vậy.

Comptoirs Commerciaux d'Annam
Commission - Représentation
TRUNG-KỲ THƯƠNG-CỤC
107, Rue Paul - Bert -:- HUẾ
LÊ THANH-CẢNH chủ nhân

合 Maison HỢP-THỊNH 盛

SOIERIE & MERCERIE

33 Rue des Cantonnais Phố Hàng Ngang

HANOI

Bản hiệu chuyên môn bán các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ như: lãnh áo, lãnh quần đen, trắng trơn và hoa The thâm, băng đen, the các màu trơn và hoa Lụa thâm, các màu, trắng bề khổ 0m37, 0m40, 0m70, 0m75, 0m80.

Lượt đen các hạng, vải màn, chè hạt. Bán sỉ và bán lẻ giá rất hạ, vì bản hiệu buôn bán đã mấy chục năm nay, buôn được tại gốc những hàng kể trên. Các Quí Khách ở xa xin viết thư về lấy mẫu và giá hàng, bản hiệu sẽ hồi âm lập tức.

Lại còn các thứ hàng tạp hóa như đồ da, valise, yên ngựa, cặp sách, giày giép, ví da, đồ đồng, đồ thêu, như mặt gối vân vân. . . . bản hiệu có bán buôn rất nhiều xin các quí khách chiếu cố, bản hiệu rất hoan nghênh. Gửi hàng đi các nơi theo cách lĩnh hóa giao ngân (Contre-Remboursement).

Buôn bán thật thà, hàng tốt giá rẻ, các quí khách mua thử sẽ biết.

Nay cẩn bạch

Mme NGUYỄN-THỊ-SÁU

HỢP-THỊNH

Soierie & Mercerie 33 *Rue des Cantonnais*

HANOI

MUỐN NHƯỢNG LẠI

Vì chúng tôi bận nhiều công việc nên muốn nhường lại xưởng ghế Thonet đủ các vật dụng để tấn hành.

Vậy ngài nào muốn mua lại, xin mời đến nhà thương lượng. Ở xa xin viết thơ về.

Maison CỰ-HẢI

Près Etablissement Morin Frères

QUINHƠN

Thư của ông Léon-Triêm gửi mua thuốc

Hải - ngọc - đường bách - ứng

Cana, le 18 Juin 1931

Ông Nguyễn-huy-Cừ, Tú tài, làng Hoằng nghĩa, phủ Hoằng-hóa, tỉnh Thanhhóa.

Thưa ông.

. . . . . Nhờ ông làm ơn gửi cách lãnh hóa giao ngân cho tôi 50 bao thuốc *Hải-ngọc-đường bách ứng* xin gửi gấp gấp, vì trong này thuốc bán gần hết.—Thuốc này bán chạy lắm, vì rất thần hiệu, nên ai ai cũng biết dùng. Thật một thứ thuốc rất quí vậy. ..

Mr Léon Triêm

Gare Cana à PHANRANG

Trả lời một câu hỏi

Xin trả lời để các quí khách sành nghề ảnh được biết rằng: Hẳn các ngài ai cũng biết tiếng hiệu HƯƠNG-KỲ PHOTO 84 hàng trống HANOI là một hiệu chụp ảnh Mỹ-Thuật nhất ở cõi Đông-Pháp này.

NGHĨA NƯỚC TÌNH NHÀ

TAM-LÝ TIỂU-THUYẾT

Giang - Hạ DỊCH - THUẬT

Thầy Mạnh-Tử có nói: « Ta chưa từng nghe rằng uốn mình mà chính được người, huống là chịu điều nhục mà chính được thiên hạ ».

孟子曰吾未聞枉己而正人者也况辱己以正天下者乎

Số 37

— Vì sao thì tôi không biết. Nhưng sự thật là bà Dục-sĩ-Ca không văn minh như vậy đâu. Ta đừng tìm vì sao để nói cho ngắn phức. Để khỏi phiền luận giải dong dài về triết lý, tôi chỉ nói một câu này: phu nhân không biết bà hầu tước Dục-sĩ-Ca. Và phu nhân tưởng lầm rất nhiều chuyện về bà ấy. Phu nhân tưởng đâu bà Dục-sĩ-Ca là cũng đồng như phu nhân, hoặc như cô Hoàng-Nương. Không đâu! bà hầu tước không đặt tên như người Mỹ, bà không đánh máy các thơ từ. Bà không bận áo sơ-mi đen để cãi về vật lý toán học. Bà không có nuôi mèo rừng, không nói chuyện theo lối diễn thuyết. Nhưng bà cũng là một người văn minh, như phu nhân đã nhận; văn minh hơn phu nhân có lẽ, nhưng văn minh như phu nhân thì không. Phu nhân và bà ta đều bận áo đồng nhau, nhưng dưới cái áo đồng đó, thân thể và tâm trí không thể đồng được... Phu nhân cười à? Phu nhân cười không đúng; và xin phu nhân hãy in trí rằng giữa phu nhân và người thiếu nữ Nhật kia có cái hố rộng phân cách, rộng hơn cái biển Thái-bình-dương chia cách nước Nhật này với nước Huê kỳ nọ! Vậy thì phu nhân đừng có lo kéo gần lại làm gì mà hoài công, và xin hãy để người thiếu phụ kia yên, vì người ấy không thể nào bắt chước cái gương của phu nhân, gương quá theo lối Mỹ-châu.

Phan-Thơ thì nói rất gắt gao, nhưng Hoa Lai nói lại rất ôn tồn.

— Tôi thì tôi không tưởng như vậy được. Tôi tưởng rằng một người đàn bà Nhật với một người đàn bà Mỹ mà đã hấp thụ một lối giáo dục như nhau, lại học thức bằng nhau, thì không khác nhau chút nào. Vả lại tôi tưởng tôi biết bà Dục-sĩ-Ca rất nhiều, vì tôi thường đi lại, và chuyện vãn với bà rất thân mật. Tôi lại cho rằng cái hố rộng phân cách bà hầu tước với tôi, ngày nay đã khỏa lấp bởi thuyền bè, đường xe lửa, máy điện thoại, và vô số sự phát minh khác đã làm cho diện tích trái đất hẹp lại, và con đường chia phân các dân tộc thâu ngắn rất nhiều. Vậy thì các lý mà bạn đã bày tỏ ra khi nãy bây giờ không còn đứng vững nữa, bị bát rảo...! Vả lại làm sao mà bạn có thể hiểu bà Dục-sĩ-Ca hơn tôi được? Tất cả các nhà tâm lý học đều chứng nhận rằng người đàn ông và người đàn bà không khi nào có thể hiểu thấu nhau một cách cho triệt đáo...

Phan-Thơ lại hớt lời nói tiếp:

— Tôi van phu nhân xin đừng dở tâm lý học ra nữa! Những cái tâm lý lo tát của lòng người không có quan hệ gì đến việc này. Chúng ta đừng nói ra ngoài đề. Hãy nói về phần bà hầu tước Mật-cao-Nương cách đây mười bước đương bị một người lạ quyến rủ, mà người lạ kia trước đây hai giờ, không quen biết gì đến Mật-cao-Nương, và cũng vì phu nhân, cũng chỉ trên chiếc du thuyền của phu nhân, mà Mật-cao-Nương mới biết người ấy. Và cũng vì tôi giới thiệu mà phu nhân mới biết Mật-cao-Nương. Vậy trong các chuyện này tôi vẫn có phần trách nhiệm. Tuy ngày nay tuy tôi đầu hai thứ tóc, nhưng tôi cũng thấy rằng kéo một người đàn bà mà chồng đương lại trận, vào đường tội lỗi thì cũng là một việc ít xứng đáng. Vậy tôi xin phu nhân phải miễn cho tôi cái khổ tâm ấy, và tránh luôn cho phu nhân nữa. Phu nhân sẽ mời các quan khách của phu nhân về đi, và nhứt là người hoàng thân Ý, mà tôi muốn sao đừng quen biết thì hơn. Đoạn rồi phu nhân sẽ bảo tôi đưa bà Dục-sĩ-Ca về tới biệt thự bà, vì sự lễ phép muốn rằng một người đàn bà đi ra ban đêm phải có người cùng đi với, để tránh mọi sự vô lễ có thể xảy ra. Phu nhân có chịu như thế không?

— Không sao có thể nhận lời bạn được... Lòng lo sợ của bạn là không có gì vô lý bằng. Nhưng bạn nói rằng nhờ bạn mà tôi được quen với bà Dục-sĩ-Ca, điều đó là sự thật. Vì vậy mà tôi cũng muốn làm vừa lòng bạn, để tỏ lòng cảm ơn. Nhưng khi hồi tôi đã mời lỡ ông hoàng Phẹt-ri-Cô và các người hiện đứng đó, ở lại dặng ăn bữa tối. Tôi còn hứa với ông hoàng Phẹt-ri-Cô rằng sẽ đặt ông ngồi gần bà hầu tước. Vậy tôi phải giữ lời hứa của tôi. Còn bạn, để làm vui lòng bạn, tôi sẽ đặt bạn ngồi bên kia bà Dục-sĩ-Ca, bạn bằng lòng không?

— Tôi xin cảm ơn. Nhưng tôi không muốn... Tôi cũng đã biết tánh phu nhân rồi, nên tôi không muốn nói dai vô ích. Vậy nếu có thể thì tôi xin ăn cơm ngoài phố vậy.

— Mà thật bạn quyết định ăn cơm ngoài phố à?

— Phải.

(Kỳ sau sẽ tiếp)

Tình hình xem có hơi ái ngại. Những người không có chưn trong Hội nghị như Malavaye cũng đã xé bỏ giấy thông hành. Ông Gandhi hiện còn đương chờ dịp mà cổ động một cuộc bất tuân pháp luật.

Nước lụt

Bombay, 11 Aout. — Tại hạt Alvare ở về phía nam Bombay bị lụt. Kể nghìn người không nhà ở, mỗi ngày mỗi có người chết thêm.

ÂU CHÂU

Ở Cuba có loạn

La Havane, 12 Aout — Có tin rằng trong một trận đánh lén ở Juan Abecca có 9 người khởi nghịch và một người cảnh binh bị chết, lại có cả thảy sáu người bị thương nặng.

Thống lĩnh Machado đã tuyên bố thiết quân luật khắp đảo Cuba.

Ông Mario - Monacal, nguyên Thống - lĩnh Cuba và 2 viên quan hầu có lẽ đã đi Northport và đứng đầu bọn phiến loạn.

Quân chính phủ đã giao chiến với nghịch quân ở Pinardel Rio. Về bên nghịch có 14 người chết và 19 người bị thương.

Hôm 20 Aout 300 nghịch quân lẻn vào thành phố Sante clara đánh quân lính giết chết 30 người và bắt sống 25 người.

Phong trào cách mệnh đương sôi nổi, chính phủ đã thiết quân luật khắp các nơi, quân lính chính phủ xung đột với quân cách mệnh nhiều nơi trong sáu tỉnh.

Có tin chính phủ báo cáo rằng đại tướng Peresa một người lĩnh tụ cách mệnh trong bảy người đã chết.

Vì chính phủ kiểm duyệt tin tức rất nghiêm nên chưa biết rõ cuộc cách mệnh này thế nào, duy chỉ biết ở La Ha ana tình hình vẫn được yên ổn.

La Havane, 13 Aout. Quân chính phủ đánh với 20 quân khởi nghịch ở Céfas; một người lính và 14 người trong đám khởi nghịch bị thiệt mạng.

Tại Cienfuegos cũng có xung đột, nhưng chưa rõ số người chết và bị thương là bao nhiêu.

Theo tin của chính phủ, thì trong mấy ngày nay cả thảy 36 người bị thương. Theo báo «New york Times» thì khắp trong nước đều rối loạn, nhiều nghìn người nổi lên chống lại với chính phủ.

CẢM TẠ NGÀI

Tôi có xem bài của HOÀNG-VĂN-ẤP 67 Phố Ninh Xá Bắc Ninh có đăng thư dầu XUÂN HẢI bán ở LÊ NAM HƯNG Phan thiết và LƯU THANH TẬP Long Xuyên, có nói thứ dầu đó trị bách chứng bách bệnh bất kỳ bệnh gì xoa cũng mau khỏi tôi dùng thử 1 lọ để trữ nhà, hôm 20 tháng 5 Annam tôi có đưa em vợ đi học về chẳng may bị cảm rất nặng ngất người đi gọi mãi không tỉnh, sau tôi nhớ đến thứ dầu của ngài đem xoa chỉ trong vài phút em tôi khỏi ngay, như cái phúc đó nhờ ngài lại chế ra được thứ dầu rất quý như vậy, giúp đỡ đồng bào, vậy tôi có mấy lời đáng nên cảm ơn ngài sau xin đứng tên giới thiệu đồng bào ta nên dùng thứ dầu đó thực là thần hiệu như thần vậy, sau này ai dùng thử được thần hiệu nên khen để cho y học ta một ngày một tấn tới để khỏi thẹn mấy mọi người ta lâm trên đống thuốc thấy bệnh chịu bó tay.

Lê-đình Phúc Phanthiet

Thuốc chữa bệnh xán

Người nước ta hay ăn thịt tái nên hay mắc phải bệnh xán. Người có bệnh, nếu không uống thuốc, cứ để con xán trong mình lâu năm thì rất nguy hiểm, bởi vì nó cắn chết người.

Mọi ngày nó ra kể đến mấy lần, như cái xơ mít, mà lúc nó ra đến chỗ hậu môn thì thấy nôn nôn thật rất khó chịu.

Thuốc bán một liều (hai chai), mỗi chai sáu hào.

Các hiệu Đại-lý bán thuốc cai nha phiến của tôi đều có bán thuốc xán cả.

Nguyên sứ tòa thượng hạng thông phán
TRẦN-ĐỨC-CẢNH
39 Phố Tả-trường -:- NAMDINH

DỰ PHÒNG TRƯỚC HƠN LÀ ĐỢI MẮC BỆNH MỚI CHỮA

Chúng ta sinh trưởng vào thời buổi náo động này, nhiều người đau yếu bách bệnh, cứ đợi đến lúc cuối cùng mới chịu chữa. Rồi sau, các bệnh ấy phát ra, thành bệnh tê-thấp, thương thận hay thương tì, buốt-nhức đau đui, nói tóm lại là tất cả các chứng phát ra, rõ cho ta biết là máu ta xấu. Chính là lúc nên cần tới thuốc giải-độc thật mạnh, mà không có thuốc nào hay bằng thuốc chữ danh **TISANE des CHARTREUX de DURBON** làm bằng các cây hương thơm ở núi Alpes có chất tiêu độc rất thần hiệu.

Nhưng mà tại sao ta đợi đến khi các chứng ấy phát ra?

Ta nên dự phòng trước hơn là đợi mắc bệnh mới chữa. Vậy ta nên chứa sẵn chong nhà một ít **TISANE des CHARTREUX de DURBON**; cứ mỗi tháng ta uống một lần thì ta không còn sợ gì những bệnh hoạn kể trên nó ngăn trở ta và hại sự sinh hoạt của ta.

Ngày mười sáu tháng chạp tây năm 1930

Đã từ ba năm nay, nhà tôi và tôi, chúng tôi uống thuốc **TISANE des CHARTREUX de DURBON**, *thì chúng tôi không thấy trong người khó chịu và chúng tôi thường được mạnh khoẻ.*

Chúng tôi đã mách thuốc này cho nhiều người quen biết, ai cũng lấy làm sung sướng được biết một vị thuốc hay chữa khoẻ được bệnh. Nay kính thư.

Jacques REVEREND

số nhà 10, phố République, ở BOIS-COLOMBES (Nước Pháp)

Thuốc chuyên môn ở CHARTREUX de DURBON

Tisane đựng bằng lọ nhỏ

Thuốc viên **Pilules Supertoniques** đựng bằng ống

Thuốc bôi **Baume** (chữa bệnh ngoài da) đựng bằng lọ.

Xin hỏi tại các hàng bào chế tây.

Cách dùng và giấy chứng thực

Phòng thí nghiệm quan J. BERTHIER ở GRENOBLE (Nước Pháp)

TISANE DÉPURATIVE DES CHARTREUX DE DURBON

PHÒNG-TÍCH

« CON CHIM »

Bịnh Phòng-Tích đàn ông, đàn bà sức kém thường hay bị, nhất là từ 25 đến ... tuổi hay bị lắm, vì:

1 là: Khi cơm no, rượu say, vội ham tình dục;

2 là: Khi mệt nhọc, ăn no đi ngủ hay đi tắm ngay,

nên thọ bịnh: gọi là Phòng-tích. Khi thọ bịnh, thấy đầy hơi, tức cổ, tức ngực, cơm không muốn ăn, ăn thì hay ợ, thường đau bụng, đau lưng, chân tay mỏi mệt. Bị lâu năm sắc mặt vàng, da bụng dầy.

Mới bị uống 1, 2 liều, lâu 4, 5 liều, uống không công phạt, đông bịnh ít thấy ... hiệu hoặc khỏi ngay. Mỗi liều chia hai bận uống, giá: 0p40.

VŨ-ĐÌNH-TÂN, 178 bis, Route Lochiroy HAIPHONG. Ăn Tử Kim-tiền năm 1926

ĐẠI - LÝ TRUNG - KỲ:

HUE	Hiệu VĨNH-LƯƠNG, phố Gia-Long.
TOURANE	THÁI-VIÊN phố Musée và NGUYỄN - THỊ - HUỆ phố Đỗ-hữu-Vị.
QUANGNGAI	NGUYỄN-NGỌC-ANH, Thạch-Trụ, Mộ-Đức và CHẾ - HOÀNG ở Sông vệ
NHATRANG	MỘNG-LƯƠNG-THƯ-QUÁN.
TAMQUAN	Hiệu ông ĐỘI-CHÂN.
VINH	Hiệu SINH-HUY, phố Gare.
DALAT	ĐINH-VĂN-CHÂU, Librairie
FAIFOO	HOÀNG BÁC - VINH ..., phố Pont Japonais.
DONG-HOI	Lê-Quỳnh Commerçant.

Khắp ba kỳ có Đại-lý bán cả.

Cô-tinh Bổ-Thận hoàn

Bộ nh khi hư như khí loãng khí lạnh, thường sanh ra chứng

Mộng-tinh, *(đêm ngủ thấy đi lại với đàn bà mà tinh khí xuất ra)*

Di-tinh, *(Vì nhọc mệt quá đêm ngủ mê man, bại hoại trong thân thể, mà tinh khí tự nhiên xuất ra dầm dề không biết)*

Hoạt-tinh *(đi lại với đàn bà tinh khí chóng xuất, hoặc vừa lại với đàn bà là đã xuất ngay)*

Đó là do tinh khí bất cố, thận thủy suy bại. Chứng này khi mới bị thường hay mỏi vai, đau lưng, nhức đầu, ít ăn, đêm ngủ không yên giấc hay giật mình, hay khiếp sợ, đi đứng bần thần, sinh ra lười biếng. Nếu biết thuốc mà trị ngay thì đỡ tốn tiền mà bịnh lại chóng khỏi; nếu để lâu không chữa, để đến nỗi sinh ra chứng mộng tinh, di tinh, hoạt tinh như đã kể trên rồi thì rất có hại đến đường sinh dục, con cái hiếm muộn cũng vì đó mà ra.

Xét bệnh này phần nhiều người mắc lắm trong khoảng 18 tuổi đến 50 tuổi ít người tránh khỏi được.

Thời buổi cạnh tranh, yếu thua mạnh được mọi người đều phải lo riêng phận sự, mới mong có song còn, vì vậy mà kẻ làm việc bằng tinh thần thì lao tâm quá độ lo nghĩ thái quá mà sinh ra; kẻ lao động thì lao lực suốt ngày, làm việc quá sức khoẻ của mình mà sinh ra; có kẻ vì sắc dục vô tiết, rượu chè thức đêm mà sinh ra; cũng có kẻ chơi bời quá độ, mắc phải bệnh lậu và giang mai sau khi khỏi rồi không có thuốc ngăn ngừa, nên bệnh khí hư thận suy cũng do đó mà sinh ra. Muốn cho bệnh ấy chẳng phát ra, hoặc đã phát ra mà muốn trị cho khỏi thì phải lập tức dùng 6 lọ CỐ-TINH BỔ-THẬN giá 5$00 là chóng khỏi. Hằng ngày dùng luôn thì bệnh không bao giờ tái phát mà lại còn bổ sức lực bổ tinh thần. Thiệt là một môn thuốc để quảng tự duyên niên rất là bổ ích cho đời.

Thuốc này
Bán buôn bán lẻ tại hiệu

SINH-HUY
N° 45 Maréchal Foch à Vinh
Là hiệu chuyên bán các hàng thời trang

Mới về:

Giày Hoot Foot
tốt nhất hạng 4p40 1 đôi

Mũ LIÈGE DE FRANCE
2 lần bầu mềm và nhẹ tốt nhất hạng 3$00 1 cái

Ở xa cho biết rõ số đầu số chân, xin gửi Contre Remboursement

MỘNG-LƯƠNG THƯ-QUÁN DƯỢC-PHÒNG

(ANNAM) **NHATRANG**

A/ — Chuyên bán các thứ sách quốc văn xuất bản tại Trung, Nam, Bắc kỳ; các đồ văn phòng tứ bửu, các sách học, sách tây v. v...

B/ Đại lý các thứ thuốc cao, đơn hườn, tán rất linh nghiệm của các hiệu Bào chế Việt-Nam:

1· — Thọ-Thiên-Đường Dược-Phòng
2· — Nam-Thiên Đường Dược-Phòng
3· Thuận-Long Đường Dược-Phòng
4· — Thuốc bổ nha phiến đại tài của Hồng-Lạc-Đường Faifoo
5· — Từ-Ngọc-Liên Dược-Phòng
6· — Võ-Đình-Dần Dược-Phòng
7· — Thuốc trị phòng-tích thần-hiệu của Y-sĩ Vũ Đình Tân Haiphong

C/ — Đại lý các thứ dầu:

Khuynh-diệp, Ba cô, nước Sông Hương, Mười thương. v. v. của VIỄN-ĐỆ ĐỒNG-HỚI

Nam diệp, Cốt thần, nước bóng, xà phòng thơm, v. v. của hiệu THUẬN-LONG HANOI

Các thứ phấn sáp Trường-Xuân của bà DANG-THI-HOI SAIGON

D/ — Đại lý các thứ sơn đủ màu (peinture pour toutes couleurs,

E/ — Đại lý bán lẻ các thứ báo Tây, Nam xuất bản tại Trung, Nam, Bắc kỳ.

Các ngài ở xa muốn hỏi điều gì xin viết thư về, bản quán vui lòng trả lời ngay.

Ngài nào muốn ủy quyền đại lý xin viết thơ thương lượng.

Bản quán chủ ý thật thà, ngửa mong đồng bào xa gần huệ cố.

Chủ nhơn **VƯƠNG GIA-BẬT** Kính cáo

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

138-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn-hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lãnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-châu v v... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sợ phai trổ. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt-bổn v v... Khăn đội đầu rút và thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trừ bán sỉ và lẻ đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bổn-hiệu chế-tạo chẳng khác nào biscuits melanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn-hiệu mua sỉ có huê-hồng.

Ở Bắc -kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thành Nội-hóa N° 120 Bonnal Haiphong, giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn-hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị.

TÂN-LỢI
138-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

MUỐN CHO NÒI-GIỐNG HÙNG CƯỜNG, TINH-THẦN ĐẦY ĐỦ, không gì bằng:

THUỐC ĐẠI BỔ TINH THẦN

của hiệu THẦN-TIÊN

CHUYÊN *trị thận hư, tinh khí không vững, tinh ít, tinh loãng, suy nghĩ nhiều, tinh thần kém yếu; ăn chơi quá, khí lực mỏi mệt; giá mỗi lọ 1$00.*

MÔN THUỐC THẦN TIÊN *còn có nhiều thứ thuốc khác nữa, các ngài cần dùng, hay muốn làm đại lý, xin viết thư về lấy quyển mẫu hàng, thơ và mandat gởi cho:*

NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG 123 phố khách Namdinh

Tổng đại-lý: 24 hàng ... Hanoi; Trung-kỳ ... Huế.

BAC-NINH

Bệnh quỷ đá có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, hay LẬU nhập CỐT nghĩa là khỏi rồi hễ trong người nhọc mệt thức đêm uống rượu thì sáng có mủ, hay trong thịt nó buồn như kiến, hay cắn cái nhốt một cái, xem đã có mủ vì các vi-trùng GONOCOQUE nó ăn vào trong xương, trong máu, hễ trở giời thì như vậy, bệnh này rất nguy hiểm và chuyền nhiễm, nếu để cho lâu BÀ thì người ấy mắc bệnh đau GIA-CON (Métrite) khí hư, huyết bạch, băng huyết v. v. thì sinh đẻ rất hiếm, nếu để con thì hay hỏng mắt, còn TIM-LA nhập CỐT, ngoài khỏi như trong máu trong xương còn vi-trùng SPIROCHETE DE SCHANDINE cho nên trở giời hay sốt, đức đầu, đau mình, đầu các đầu xương, chân tay mỏi mệt, các cái nọc này nó chuyền-nhiễm rất là nguy hiểm, vì thế cho nên ta nhiều người đã rồi, đẻ ra bởi ra bọc, đẻ con thiếu cái nọ, thiếu cái kia, ... là đẻ quấy ngờ, vì cái nọc này nó chuyền-nhiễm sang tự lúc thụ thai, nếu mắc bệnh không tìm được thuốc thần hiệu này thì các nọc ấy nó chuyền nhiễm sang mấy mươi đời, như cha sang đến cháu chắt v. v. vì thế nhiều người thử không có bệnh mà xem máu thì trong có vi-trùng TIM-LA, còn như bệnh HỜ LOÉT (Chancre-mou, bệnh này nó cũng có vi trùng BACILLE DE DUCREY, các vi-trùng này nó cũng ăn vào trong xương, trong máu, nó cũng nguy hiểm như TIM-LA, bệnh này cũng có nhiều người thiệt hại đến thân thể, vậy các ngài mắc phải các bệnh này dù nặng, hay bệnh nhập CỐT mấy mươi năm, hay mới mắc phải, thì lập tức dùng ngay thuốc HIỆU HOÀNG-VĂN-ẤP, số nhà 67 phố Ninh-xá Bắc-ninh (Tonkin) thế nào cũng phải mau khỏi, và rút hết nọc, người có bệnh uống thuốc vẫn đi lại làm ăn như thường, khỏi bao giờ không biết, thực thế vậy, nếu lâu BÀ có thai uống cũng được không hại gì cả, thuốc LẬU, 1p00. TIM-LA 2p00, thuốc CHANCRE-MOU cả uống và bôi 2p00, ĐẠI-LÝ LÊ-NAM-HƯNG Commerçant Rue de Gia-long à PHAN-THIẾT, PHÚC HÀ 57 Rue des Médicaments (Phố Hàng-Bát) và HANOI HỒ-VĂN-CHIÊU chez Vinh xuân hiệu commerçant của Tây à QUẢNG-NGÃI. Lưu-thành-Tạp Hàng-phố Công-Sơ à Longxuyên Cochinchine, nếu ngài muốn mua thì gửi cho một ít tiền trước còn bản hiệu gửi ... giao ngân rất nhanh, còn như ngài nào muốn làm đại-lý xin viết thơ về bản-hiệu.

Tam-Kỳ: ĐỒNG-BÀO CHÚ Ý!!

NGƯỜI MAY MỚI GẶP THUỐC HAY?

Lạo-nhơn-Đường Hocmôn Gia-định

NAM - KY THÀNH CÔNG BÁC THÁNH - DƯỢC

1) THẦN-HIỆU TÊ BẠI HOÀN, chủ trị các chứng phong tê bại xuội nhức mỏi hoặc sảng hậu tê sưng rất thần hiệu: mỗi hộp giá 1p.20

2) ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN, là thuốc bổ huyết điều kinh và trừ BẠCH ĐÁI HẠ đau bụng xót ruột, xây xẩm đều trừ được hết hễ uống vào thì đặng khỏe mạnh: mỗi hộp giá 1p.00

3) SÍ LAO BỔ TẠNG HOÀN, là thuốc bổ lao quí ông, quí thầy, quí học-sanh làm việc mệt mỏi bổ tinh thần rất hiệu nghiệm bổ phổi trừ ho-lao giải trí não, là thánh dược, mỗi hộp giá 1p.00.

4) NGŨ LÂM BẠCH TRƯỢC TÁN, chuyên trị về chứng đau lậu-kim-thời hoặc lâu, hoặc mau, uống thì trừ hết (chỉ mủ hoặc trược độc) tánh thuốc ôn hòa dễ uống, 12 bao: 2p.00

(4-4) DƯƠNG MAI SANG ĐỘC HOÀN, trị các chứng PHONG-TÌNH DƯƠNG-MAI CÓ GHẺ, SANG ĐỘC PHÁT SƯNG HỘT XOÀI hoặc cốt khí còn ẩn trong mạch-máu hoặc chưa trổ ra hoặc âm-ỷ nhức đầu hoặc LẬU ĐỘC và nhiệt độc đều trị đặng tất cả, bịnh nhẹ uống 10 bao, nặng uống 15 bao tuyệt độc khỏi trừ căn; (giữ được vệ-sanh) KHÔNG HẠI SANH DỤC thứ thuốc bổn hiệu mới tìm đặng là phương thuốc thánh hai số 4-4, 12 bao cachet giá . . . . 3p.00.

5) HÓA ĐÀM CHỈ KHÁI TÁN, trị các chứng ho phong ho đàm (HO NHIỆT) Ho ban trái mọc trong cổ hoặc ngứa cổ v. v... 12 bao giá. . . 1p.00.

5-5 THUỐC HO HOÀN trị ho huyết ho sản-hậu, hoặc già-cả ho mệt, ăn ngủ thất thường, mỗi hộp 12 hoàn 1p.00

6) BỔ TÌ THUẬN QUYÊN TÊ, nhản ĐỒNG-HỒ-TREO, trừ đặng cái giống độc ở trong bụng chói nước bịnh hậu đau bụng lâu năm xổ không phạt tì-vị xổ khỏe không đau bụng khỏi cữ kiêng, 12 bao 2p.00.

7) THANH NHIỆT GIẢI - BAN - TÁN, trị các chứng BAN CHẨN nội nhiệt, bịnh hậu da vàng, con nít ĐỔ MỒ HÔI ĐẦU hoặc CAM TÍCH bụng lớn, 12 bao: 1p.00

8) ĐOAN DƯƠNG CẤP-CỨU HOÀN, chế ngày mồng năm tháng năm gấp trị các chứng, nhứt là trị bịnh thời khí, dịch khí, cảm mạo thương hàn đi đường đem theo hộ thân thật là LINH - ĐƠN; mỗi hộp 30 hoàn giá 1,p50.

BÁC THÁNH DƯỢC CỦA BỔN HIỆU KHÔNG TỰ KHOE;

Đồng bào anh em chị em cũng đã biết rõ là BÁC THÁNH DƯỢC đã có giấy chứng-nghiệm và được tam kỳ hoan nghinh;

Ở xa muốn mua thuốc thơ hoặc mandat thì đề ngay:

Monsieur TRƯƠNG MINH Y
Directeur TẠO NHƠN ĐƯỜNG
N° 4 Rue de la Gare à HOCMON Gia-định

MỚI CHẾ RA

Các ngài mua giầy nên chú ý!

Bản hiệu mới chế ra kiểu giầy này bằng vải trắng, đế bằng Crêpe Anglaise giá bán nhứt định 2$75 một đôi, ai muốn mua buôn xin mau mau gửi thơ thương lượng, thứ giầy này dùng đi đường xa vừa nhẹ nhàng vừa lịch sự mà êm ái, và nhất là dùng để chơi TENNIS thời tiện lắm

Bản hiệu lại mới có Catalogue đẹp nhất Đông-Dương, xin viết thơ lấy ngay kẻo hết, mà từ nay giầy sẽ đóng hộp như tây vậy.

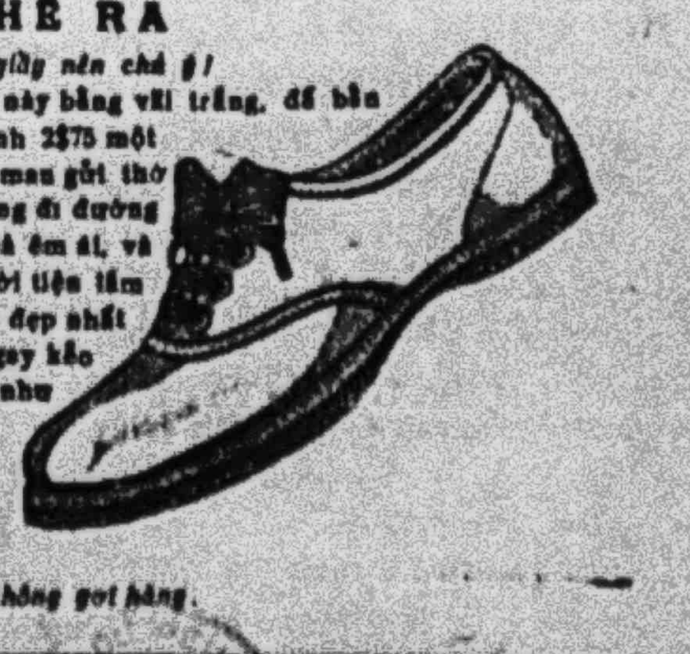

AN-THÀNH

37 Phố Hàng Đào — HANOI

Mua hàng không đợi tiền Bản hiệu không gởi hàng.

Imprimerie TIẾNG-DÂN, HUẾ

Directeur gérant : HUỲNH-THÚC-KHÁNG